

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“
INGYEN MELLEKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Muzeum-körút 7. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül:

Egész évre ..... 10 kor.
Fél „ ..... 5 „

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utányomási jog fentartva.

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
A hidegvérű lótenyésztés haszna. — Pirk László.	161
Megjegyzések a brassói kiállításról megjelent kritikához. — Sperker Ferencz.	161
Az állott tej zsirtartalmanak változásai tejtartó edényekben. — Hirschfeld József.	162
A XX. miskolci gyapjuvásár. — Dr. Rodiczky Jenő.	162
Csibenevelés villamossággal.	163
Könyvismertetés 163	163
Kérdések és feleletek 163	163
Kérdések: Hízalás ideje. F. K. — A tyukok tojóképesége zárt helyen. G. B.-né.	163
Feleletek: Inpók és csülökbénaság gyógyítása. Dr. Kukuljevic József. — Baromdifteriát. hogy gyógyítsak. Dr. Kukuljevic József.	163
Hírek 163	163
Aprók 164	164

A hidegvérű lótenyésztés haszna.

Irta: Pirk László.

A folyton rosszabbodó napszám viszonyok a gazdálkodás jövedelmét mindig ingadozóbbá és kétessé teszik. A napszám mizériák oka egyrészt abban keresendő, hogy a munkások száma csökken, igényük növekszik, főképen pedig abban, hogy az intenzívebb gazdálkodással kapcsolatban egyre nagyobb lesz irántuk a kereslet, a mit szükségessé tesz a több munkát igénylő növényeknek termelése nagyobb területen.

Tudva azt, hogy gazdálkodásunk jövedelme a miveltési költségek minél lejjebb szorítása által tetemesen fokozható, kézen fekvő dolog, hogy a mindig drágább kézi erőt, lehetőleg fogas erővel kell pótolnunk, vagyis igás állat állományunkat kell emelnünk.

Mint igás állatról itt csak a ló és ökör tartásról lehet szó és az a kérdés, hogy a kettő közül melyik lesz alkalmasabb célunk elérésére.

Kézi erőnek helyettesítése állatokkal, főleg a növény ápolási munkáknál, mint kapálás, töltögetés, kaszálás, jöhet számításba; ha ezen munkák mibenlétét nézzük, azt látjuk, hogy valamennyi egy bizonyos ügyességet, könnyű kormányozhatóságot, nyugodt járást és elegendő erőt kíván meg attól az állattól, melylyel azokat végezni akarjuk.

A melegvérű könnyű lovak ezen célra szintén megfelelhetnek, azonban a nehezebb, hidegvérűeket egyéb jó tulajdonságai mellett a nyugodt mozgása, nagyobb erőkifejtési képessége még alkalmasabbá teszi.

A hidegvérű ló előnyei között első helyen említendő gyors fejlődése. Gyakran találkozunk azon hibával, hogy a lovakat idő előtt veszik használatba, ezen körülmény arra mutat rá, hogy a gazdaságban egy gyorsabb fejlődésű lóra van szükség, mely a korai használatba vételt nem fogja megsínyleni. Ezen feladatnak a hidegvérű ló megfelel, mert 2 éves korban könnyebb munkára, mint tenyésztési célra eléggé fejlett, míg a melegvérű könnyű lovak csak 3—4 éves korban lesznek erre alkalmasak. Nem szólva arról, hogy a lótenyésztéshez, különösen a melegvérű ló tenyésztéséhez, okvetlenül szükséges nagy kiterjedésű legelőink jó része eke alá került, a gyors fejlődés előnyére irandó az is, hogy a csikónevelés így jóval olcsóbbá és kevesebb rizikóval járóvá tétetik.

Gazdasági munkáknál megbecsülhetetlen jó tulajdonsága a hidegvérű lónak nyugodt járása. Különösen figyelmet érdemel ez akkor, midőn a kézierőt helyettesítő munkákra akarjuk a lovat használni, mert az ugrálással, tánczolásal nagy károkat okozhat a miveltési növényekben. Az igaz, hogy lassabban is jár, de ez sem hátrány, mert így több ideje van a gépet vezető munkásnak az ott okvetlenül szükséges vigyázatra. Ezen nyugodt, lassabb járása egyúttal biztosítja a könnyebb kormányozhatóságot is.

A nehezebb hidegvérű lovak erőkifejtés tekintetében jóval felette állanak a melegvérűeknek, miáltal alkalmazásuknak a munkában nagyobb köre van. Erre alkalmassá teszi nagyobb test-

súlyuk, nem szabad azonban azt hinnünk, hogy már most minden hustömeg képes lesz erre, hanem vásárlás alkalmával annak izom fejlődésére is tekintettel kell lennünk. Az ilyen nagyobb testű, jó izomfejlődésű állatokkal szükség esetén az ökör is helyettesíthető; saját tapasztalataim alapján állíthatom, hogy a 22—25 cm. mély szántások velük minden nagyobb megerőltetés nélkül végezhetők. Ennek hasznát főleg az őszi szántások elvégzésénél kellő időben látjuk, mikor is az ökörnél jóval gyorsabb mozgásával sok időt takaríthatunk meg vele. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy az ökröt teljesen pótolni képes, azonban az eddig ökörral végzett munkák könnyebb része a hidegvérű lovakkal végezhető.

Nagyobb terhek vontatásánál az ökör felett előnyben van, mert azt lehet mondani, ugyanazt a súlyt gyorsabban viszi annál és gyakran láttuk, hogy a rossz ut nehézségeivel is képes megküzdni.

Ezen előnyeivel szemben lássuk már most, hogy miképen állunk azon hátrányaival, melyeket a hidegvérű ló ellen fel szoktak hozni.

A takarmányozása, tekintettel a nagyobb test-súlyra, többbe kerül mint a melegvérű lovaké, azonban ezzel szemben szélesebb körben használhatósága által jóval nagyobb indirekt hasznót is hajt. Ha pedig a tartási költségek nem állnának arányban a kihasználásával, ugy czélszerű lesz ugyanazon fajtának könnyebb egyedeit beszerezni, melyek kevésbé igényesek, de ennek dacára nem sokban maradnak vissza erőkifejtés tekintetében a nehezeztől.

Ugyancsak a könnyebbek beszerzése lesz helyénvaló ott is, a hol a talajviszonyok nem felelnek meg a nehezeknek, így a laza talaju és dombos vidékeken; viszont a kötöttebb talajokon bátran használhatók a nehezek is, annál is inkább, mert az ilyen talajok miveltése is nagyobb erőt igényel.

Ott a hol a hidegvérű lóval nem értek el megfelelő eredményt, azt hiszem a magyarázat abban volt keresendő, hogy ezen körülmények nem vétettek figyelembe, holott a hidegvérű lovak magyarországi képviselőinél, a muraközi és pinkafői fajtáknál is megvannak az egészen nehéz és könnyebb változatok.

Hátrányául említik a hidegvérű lónak nehéz fogamzását is, azonban itt sem oly fekete az ördög, mint a milyennek festik. Tény az, hogy a sárlás ezeknél nehezebben és főleg nem oly kifejezetten jelentkezik, mint a tüzes, melegvérű lovaknál, ezen azonban a gyakoribb próbálás által segíthetünk. A fogamzás szintén nehezebben történik, azonban ugy a nehéz, mint a könnyebb muraközi lovainknál azt tapasztaltam, hogy a harmadik-negyedik utóugrásnál már megtermékenyültek, tehát csak némi idővesztés volt észlelhető. A fedeztetést minden esetre jó korábban megkezdeni, nehogy a sárlás késői jelentkezése, vagy a gyakori visszasárlás miatt az ellés a legszorgosabb munkaidőre essék.

Legczélszerűbb volna nagyon természetesen ugyanazon fajta ménnel fedeztetni, azonban ha ez nem áll módunkban, ugy másféle mén is alkalmas lesz, csak arra kell ügyelni, hogy az erős csontozatu, izmos legyen. Ilyen keresztezés után szintén jó gazdasági igás lovakat fogunk nevelhetni.

Gyors mozgásra ezek a nehezebb lovak nem megfelelők, de a koczogásnál többre nincs is szükség, mert főleg gazdasági munkákra és nagyobb terhek vontatására lesznek használva.

Egyebetve már mostan a mondtakat, nézzük, hogy hol alkalmas a nehéz hidegvérű lovak használata.

Első sorban ott, a hol a sok munkát igénylő növények termelése nagyobb területen üzetik s az ápolási munkák nagy része ezekkel végezhető. Indokolt lesz oly gazdaságokban, hol a ló nehezebb munkák, mint szántás stb. elvégzésére is használhatik. Igen jó hasznát vesszük nagyobb terhek vontatásánál s így a hol az nagy mennyi-

ségben előfordul, ott határozottan előnyben részesíthető, így pl. czukorrépa és szeszgyári gazdaságokban. Végül indokoltá teheti a hidegvérű lótenyésztést a legelő hiánya is, melyre ezeknek nincs oly feltétlenül szüksége mint a melegvérű lovaknak.

A beszerzéseknél nagyon meg kell választani a megfelelő nehézségű lovat, mert a kísérletek rendszerint ezen szenvednek hajótörést. Az egészen nehéz lovak ritkán fognak beválni, mert lassabban mozognak, gazdaságban pedig a lótól e tekintetben többet kívánunk, mint az ökörtől; hibájuk lesz ezeknek az is, hogy nyáron hamar tikkadnak. Éppen ezért Németországban is kezdik ezeknek a tenyésztését leszorítani és áttérnek a középsúlyakra, melyek erősek, ügyesek és mint igás lovak elég gyorsan mozognak. Egyes esetekben pedig helyénvaló lehet a könnyű hidegvérű lovak alkalmazása. Hogy már mostan melyiket válasszuk, az mindig a használttól és a fent vázolt körülményektől fog függeni.

Megjegyzések a brassói kiállításról megjelent kritikához.

Irta: Sperker Ferencz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“ f. évi május hó 26.-án megjelent 22. számának „A brassói kiállítás“ czimű cikkéből az alább kifejtendő okokból idéznem kell a következőket:

„A csoportos kiállításon első díjat vitte az erdélyi róm. kath. Státus radnóthi tenyésztete. Azt hogy milyen a tenyészet nem irom le, ugyis ismeri mindenki; de a státusnak 4 drb kiállított növendék bikájához szó fér, még pedig azért, mert sem a kollektióba nem illett be, sem pedig nem olyanok, a milyenekhez hozzá vagyunk szokva. Egy szóval egy kicsit gyengéek voltak ahhoz képest, a milyent a státus szokott kiállítani, s áll ez különösen a csipőtől a farktőig terjedő részre, mely részről a mi szemünk már ugy elkényesedett, hogy csak árnyéka is a koporsó-szerűségnek, vagy csak halvány iránya egy kis lejtőségnek már hibának tünik fel, mikor I. osztályu magyar bikáról van szó. Ott volt az öreg „Csárdás“, mely 10 éves kora dacára most is fedez, meg a gernyeszegi csoportban levő ugyancsak Radnóthról származó 4½ éves „Szultán“, azok olyanok voltak, a milyen egy bika kell hogy legyen.“

Megnyugtatóul eleve kijelentem, hogy tenyésztői működésem alatt, a melyet világos gesztenye színű dus fürtökkel kezdtem meg és hatalmasan gyérülő hajzatu zuzmarás fővel lankadatlanul folytatok, megszoktam a kritikát, a mit akár én, akár más gyakorol és emberek végeznek. Épen ezért távol áll tőlem még annak gondolata is, hogy fenti idézetnek bírálati része ellen felszólaljak, élénk tudatában lévén annak, hogy minden a kiállításokon résztvevő tenyésztőnek alá kell vetni magát, illetve állatait a jogos kritikának, bármilyen ellentétesen különböző legyen is az, mint pl. a jelen esetben, a midőn épen a radnóthi tenyészet méltatása a brassói kiállítás alkalmából egyfelől és egyértelműleg dicsérően lett megemlítve a „Köztelek“-ben és „Erdélyi Gazdá“-ban, másfelől és épen ellenkezőleg e lapok hasábjain.

Fel kell azonban szólnom és reá kell mutatnom cikkiró urnak a következő, tehát vita tárgyát nem képezhető tévedéseire:

Az a 4 drb. „gyöngék“-nek minősített növendék bika nem tartozott a radnóthi uradalom kollektiójához, mert a kiállítás szabályzatának rendelkezése szerint a kollektióba csak egy törzsbikát és 12 drb különböző kora nőnemű állatot lehetett bejelenteni és kiállítani. Ha ez nem így lett volna meghatározva a rendezőbizottság által, még abban az esetben sem jelentettem volna be abba az olympusi magaslaton álló kollektióba az oda be nem illő, de alaplatnul kifogásolt azon négy bikát, a melyek különben minden más kollektióban I.-ső helyet foglaltak

volna el. Nem tettem volna pedig ezt azért, mert nemcsak hogy most nem igényelem Szász Ferencz általán különben tisztelt fiatal gazdátársunk utmutatását arra, hogy kifogástalan kettős-négys fogatot vagy egy szarvasmarha-kollekciót hogy és miként kell összeállítani. Ezt már akkor tudtam és tényleg be is bizonyítottam, a midőn tisztelt gazdátársunk csak annak bírálóival foglalkozhatott, hogy az édes anyának emlője jobb-e a czuczlinál!

Mivel pedig azzal, hogy ezen négy bika „*a kollekczióba nem illett be*” úgy lettem odaállítva az ország gazda és tenyésztő közönsége elé, mint akit ki kell tanítani egy teljes kollektio összeállítására. Ezt szó nélkül nem hagyhattam és arra kérem t. czikkiró urat, hogy mielőtt a jövőben kritizálna s különösen elősmert régi tenyésztőt pellengerre állitana, előbb tájékozódjék alaposan és szerezzon való, szolid bázist és kiindulási pontot bírálóhoz.

Azt a kifogásolt négy darab növendék bikát tehát nem állítottam ki a kollektióban, a mint-hogy nem is állíthatom ki s így, mint a kollektiohoz nem tartozók, azt nem is ronthaták el.

Erről pedig a czikkirónak, az annyira szigorúan bírálóknak előzetesen meggyőződést kellett volna szereznie, mely esetben éppen úgy tisztában lehetett volna tárgyával, mint az „Erdélyi Gazda” és „Köztelek” czikkirói, a kiknek éppen azért a kollektio annyira tetszett, hogy arról nemcsak elősmertőleg, de magasztalólag irtak.

Tisztában voltak azok azzal is, hogy azt a négy bikát csak eladás czéljából küldtem fel. Tettem pedig ezt nem a radnóthi uradalom érdekében, hanem azért, hogy eleget tegyek a tenyésztő közönséghez intézett azon felhívásnak, hogy adjunk alkalmat a brassói kiállításra állattenyésztésük helyes megalapozása érdekében. Mindnyájan tudjuk, hogy a tejnek fölzésre hajlama van. Ennek következtében, ha a tejet hosszabb-rövidebb ideig a t-jes edényekben állani hagyjuk, a tejből rétegek képződnek, a mely rétegek különböző zsirtartalommal kell, hogy bírjanak.

A tej ugyanis különböző fajsúlyú folyadékoknak keveréke, melyek között, mivel a zsirnak van a legkisebb fajsúlya, természetesen ezen zsirtestecskék, illetve zsirgolyócskák az egész folyadék fölé iparkodnak.

Azt tudjuk, hogy 12 óra alatt a tej zsirtartalmának 50%, további 28 óra alatt a zsirtartalom még 25%, sőt 48 órai állás után a zsirtartalom legnagyobb része kiválik a fölszált tejfölrétegben. Nem is erről akarok alább írni, hanem a tej zsirtartalmának rövidebb időközök alatt a tejedényekben végbe ment változásainak mérvéről végzett kísérleteim eredményeit fogom röviden összefoglalva ismertetni.

Hogy tehát a tejből képződött rétegek zsirtartalmát megvizsgálhassam egy 6 cm. átmérővel bíró 2 liter irtartalmu olyan üvegedényt szereztem be, melynek felső része nyitott volt, az alsó végén pedig csappal volt ellátva. Ezen edényt kívülről azután négy egyforma részre osztottam fel s ezen részek közt levő egy-egy fél liter tejet külön-külön pohárba öntve a fenéken levő csapon ki, jól összekeverve a zsirtartalmát meghatároztam. Ezt különböző időközökben végezve az egyes rétegek zsirtartalmát a következőknek találtam.

1. Egy félórás állás után átlag 3,70% zsirtartalmu tej fönt leirt négy rétegbe a következő zsirtartalmat mutatta:

az alsó réteg 3,65%
a második réteg 3,67%
a harmadik réteg 3,70%
a legfelső réteg 3,78%

2. Ugyanígy megvizsgálva 3,90% zsirtartalmu tej rétegeit egy teljes órás állás után, azok a következő eltéréseket mutattak:

az alsó réteg zsirtartalma 3,82%
a második réteg zsirtartalma 3,85%
a harmadik „ „ 3,93%
a legfelső „ „ 3,99%

3. Két órás állás után vizsgálva e rétegek zsirtartalmát az eredmény a következő volt:

az alsó réteg zsirtartalma 3,40%
a második réteg zsirtartalma 3,45%
a harmadik „ „ 3,55%
a legfelső „ „ 3,62%

A tejnek átlagos zsirtartalma 3,50% volt.

4. Három órás állás után végezve ugyanezt a kísérletet 3,50% zsirtartalmu tejjel a rétegek zsirtartalma a következő volt:

az alsó réteg 3,80%
3-ik „ „ 3,90%
4-ik „ „ 3,60%
5-ik „ „ 3,40%
6-ik „ „ 3,10%
7-ik „ „ 2,80%
8-ik „ „ 2,50%
9-ik „ „ 2,30%
10-ik „ „ 1,90%

Az alsó réteg zsirtartalma 3,20%
a második réteg zsirtartalma 3,48%
a harmadik réteg zsirtartalma 3,69%
a legfelső réteg zsirtartalma 3,77%

5. Végre pedig még öt órás állás után is megvizsgálva e rétegek zsirtartalmát egy 3,75% zsirtartalmu tejnél az eltérések:

az alsó réteg zsirtartalma 3,10%
a második réteg zsirtartalma 3,65%
a harmadik „ „ 4,00%
a legfelső „ „ 4,25%

voltak.

Ezen kísérleteimből tehát látható, hogy 3 órai állás után a tej alsó és felső rétege közt már 0,57%, sőt 5 órás állás után 1,12% zsirtartalmu különbség volt észlelhető, míg rövidebb 1-2 órás állás után a tej rétegeinek zsirtartalma lényegtelen, csak alig észrevehető különbséget mutatott. Ha tehát a tejet rövid időközökben adjuk el, illetve mérjük ki nem föltétlen, de akkor is tanácsos az egészet előbb jól összekavarni, de ha hosszabb időközökben adjuk el és mérjük ki a tejet föltétlen jól össze kell kavarni, mert ellenkező esetben a kimért tejek zsirtartalomra lényeges eltéréseket fognak mutatni. Természetesen, ha az ilyen tejekből zsirvizsgálatokra mintát veszünk a tej összekavarása még fontosabb kell, hogy legyen.

Hogy ez tényleg így van a következő kísérletem bizonyítja be. A 10 literes uszós mérő edényünkbe bent hagytam a reggeli tejet, melynek zsirtartalma 3,4% volt s három órai időközben minden felkavarodás nélkül egy-egy liter tejet lemértem, jól összekavartam és a zsirtartalmát mindeniknek megvizsgálva a következő eredményhez jutottam:

3 órai állás után az első liter tej zsirtartalma 3,75% volt. Minden következő órában lemért egy-egy liter tej zsirtartalma pedig

2-ik liter zsirtartalma 3,80%
3-ik „ „ 3,90%
4-ik „ „ 3,60%
5-ik „ „ 3,40%
6-ik „ „ 3,10%
7-ik „ „ 2,80%
8-ik „ „ 2,50%
9-ik „ „ 2,30%
10-ik „ „ 1,90%

volt.

A tej gondos fölkavarása tehát hosszabb időközökben mérve azt ki, föltétlenül szükséges.

A XX. miskolezi gypjuvásár.

Irta Dr. Rodiczky Jenő.

A miskolezi hitelintézet a magyar gypju kereskedés legnagyobb hanyatlása korában elhatározta, hogy a gömöri vasút tőzszomszédságában fekvő, gypju tárolásra igen alkalmas raktárait egy évenként egyszor tartandó gypjuvásár céljaira is fel fogja használni. Ezért a legnehezebb viszonyok között is mind a mai napig lankadatlan kitarással szolgálta. Noha ily vásár két előfeltétele a tenyésztő közönség s a gyárosok közvetlen résztvéte mindig sok kívánni valót engedett. A fölküldött gypjak tömege ugyanis még mindig nem oly számottevő, hogy a gyárosokat személyes megjelenésre bírja. De már azt mégis ellehetne várni, hogy a termelők, akiknek oly kedvezően fekszik Miskolc el ne hanyagolnák ezen vásár fölkeresését, miután ez aránylag igen csekély költséggel jár és ez csak öncsalóság, hogy a kereskedő nagyobb árakat adhatna nekik helyben történő átvételnél, mint a Hitelbank raktáraiba szállított áruért.

Remélhető, hogy ezen vásár érdekében a gazdasági felügyelők által jövőben eredményesebb propagandát fogunk tapasztalni, különösen akkor, hogy ha ez alkalommal tartott értekezletnek az az óhaja testet ölt, hogy mint régebben a miskolezi u. n. két gypjak kereskedői típusa el voltak ismerve és egy modern igényeknek megfelelő gypju típus kialakulására törekednek termelőink úgy Borsodban, mint a szomszédos vármegyékben.

A fölhozott gypju 2100 zsák körül volt. Anynyiban kedvezőnek mondható eredmény, mert egyfelől a szűkes takarmányozási viszonyok következtében ez idén kisebb volt a nyiró súly, másfelől a nagy esőzések többeket vissza tartott az idejében végzett mosás és nyirástól s ebből kifolyólag a megjelenéstől.

A termelők sorából felemlitem a következőket: Kállay Lajos (Görömböly), Ragályi Béla

(Balajt), gr. Andrassy Géza (Betlér), Lichtenstein József (Homrogd), Ivády Béla (Ivád), Harangi Vilmos (Székláp), Perlaky Zenó (Domoszló), Miklós Ödön (Alacska), Fried Miksa (Hejőbába), Szabó Kálmán (T. Polgár), Péter Bertalan (Parád), Bay Barnabás (Kisfalud), Kohn Gábor és fiai (Galiacs és Püspöki), id. Szathmáry Király Pál (Boldva), Orczy Zoltán (Hejőbába) stb. Miskolcson, hogy a mosott gyapjut nem száz, hanem 56 kg.(b. m.)-int árusítják ritka következetességgel most is, azon csak az fog csodálkozni, a ki nem tudja, hogy Franciaországban még mindig sou-ban számítanak, jóllehet, hogy egy ízben halálbüntetés terhe alatt tiltották ezen a királyságra emlékeztető szónak használatát. Ellenben a zsirban nyirt gyapjak ára 100 kg.-ban számítottatik, a mi különben vajmi kevés gondot okozhatott mert illet csak Harangi Vilmos, Lichtschein Sámuel, Weinberger Sándor, Péter Bertalan, Czimmermann György, Orczy Zoltán, dr. Márk Dezső és Zeisler Elek hoztak piacra. A gyapjak mosása kevés kivétellel kívánni valót engedett az idén, a mi különben megmagyarázható. Nagyobb bajnak tartom, hogy sok tételben nem csak szalmát, polyvát láttam igazán fölösleges mennyiségben, hanem bojtortjánt és koldustitüt is annak jelétül mily kevés gondot fordítanak nálunk még mindig a juh legelőkön termő ártalmas gyomok irtására. Ilyen gyapjut a gyárosnak a földolgozás előtt karbonizálnia kell

Ábráinkon a villamossággal nevelt és a Daily Mirror által a londoni Olympiában április hó 12-től 30-ig megtartott Ideal Home Exhibitionen (Eszményi Otthonok Kiállítása) bemutatott csirkék fényképfelvételét látjuk.

KÖNYVISMERTETÉS.

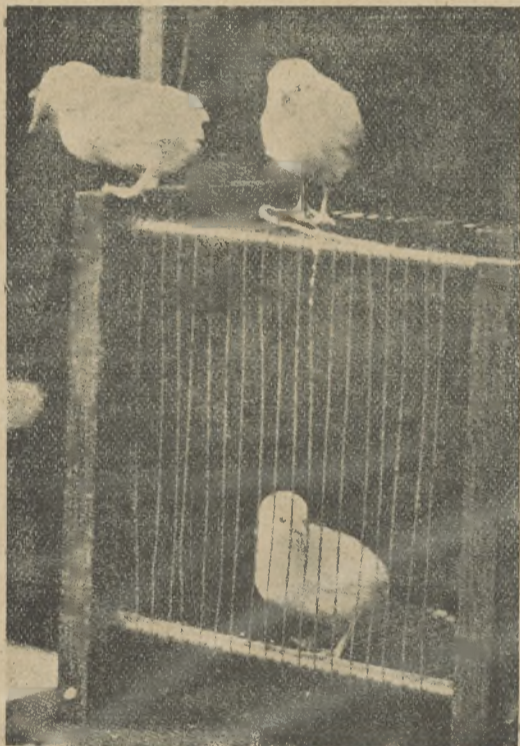
Abauj Torna megye lótenyésztése czimben *Hammersberg László* orsz. képviselő azon alkalomból, hogy a lótenyésztési bizottság elnökségéről megyejében lemondott Abauj-Torna megye lótenyésztésének eredményeiről egy műben számol el. Hammersberg műve és annak statisztikája minden hippologusnak nagyon értékes adatgyűjteményt képez és a mű tanulmánytétel végett mindenkinek beszerzésre legmelegebben ajánlható. Mindig a körzetbeosztás mellett foglaltunk állást és ma sem változott véleményünk. Szerzőnek is ez az álláspontja. Minden fajta ott tenyésztessék a hova való. Abauj-Torna megyének egy nagy kincse volt a gróf Forgách-féle ménes, mely az angol telivér és a magas vérű félvért tenyésztette és ennek behatása és azon barátság révén, mely a ménestulajdonost és a szerzőt, a ki 15 évig volt az Abauj-Torna megyei lótenyésztő bizottság elnöke, összefűzte, kihatással volt a megye népies lótenyésztésére is, melynek nemesítése a telivér

tessék meg, az állatot feltétlen hosszabb ideig pihentetni és az izületet egy 3—4 hetes gypszkötéssel kell rögzíteni. A kötést ha levették, a lábvégmerevségét meleg fürösztésekkel kell puhítani. Ha már előrehaladott esetről volna szó, ugy antiperiostinnal kell az előirt utasítás szerint bedörzsölni egyszer és a pólyát rajta hagyni, mert az helyettesíti a gypszkötést. A szóbanforgó eset egy kaptatetem is lehet, a mely az által keletkezik, hogy a csüdcsont külső vagy belső avagy mindkét oldalán a szalagok és pólyák tapadása helyén csontkinövések képződtek, avagy a pataporcok elcsontosodtak. Ez esetben is a lovat ennek megfelelőleg kell vasaltatni, inkább a lábvég hátsó felét megterhelhetni és elől a fokfalat a tehertől mentesíteni. Itt is melegborogatásokat, csipős bedörzsöléseket alkalmazhatunk, esetleg idegmetszést. Mindenesetre kényesebb kóros elváltozástól lévén szó legjobb azt szakemberrel határozottan megállapítani és ahhoz mérten a kezelést alkalmazni. Összenövés esetén semmiféle kezelés eredményre nem vezet.

Dr. Kukuljevic József.

Felelet. *Baromdiphtheriát, hogy gyógyítják* című kérdésre.

A baromdiphtheria gyógyításu rendszerint igen hosszadalmas és nagy gondot igényel. Legfőbb teendők a torok alhárttyákat eltávolítani, ezt legegyszerűbb vagy egy csipeszszel, vagy esetleg eszközölni, vagy pedig a csipeszre vagy más

71-ik ábra. Villamosárammal nevelt csibék.

s tudvalevő dolog, hogy ilyen növényi tisztáltságiaknak elszenesítése mindig a gyapjuszál szilárdságának némi kárára van. A legnagyobb árt mit jól mosott gyapjuért (b. m.) fizettek az 200 K volt. A legselejtebbje azonban csak 150 sőt 140 K-án kelt el. Az árunak azonban legnagyobb része vevőre talált.

Csibenevelés villamossággal.

Majd azt mondjuk, hogy hunczut a német, pedig most az angolt találja a hunczutság. Villamossággal fejleszti a csibét. Tehát nemcsak a növényeket, melyeknél I. Thorne Baker oly szép eredményeket ért el.

A múlt év december havában Baker két Hearson-féle nevelőgépebe egy-egy tuczat egy napos hason fajtájú csibéket helyezett el, melyek teljesen ugyanazon feltételek mellett neveltettek fel, kivéve azt, hogy az egyik nevelőbe egy ugynevezett villamos levegőfürdőt adott. Ez olyképpen történt, hogy reggel és este $\frac{3}{4}$ órán át villamosáram vezetett a nevelőbe. Az eredmény az volt, hogy a villamosfürdőt élvezett csibék gyorsabban fejlődtek, tollasodtak, nagyobbak és virgonzabbak voltak, mint azok, melyek a villamos levegőt nélkülözték. 38.5% volt a súlykülömbőség, mert míg előbbiek a 4 drb-os átlagban 4 lbs (font) 14.58 oz-t (uncz) nyomtak, utóbbiak csak 3 lbs 8.58 oz-t értek el. Az elektromos áram költsége darabonként $\frac{1}{8}$ pennyt (1.25 fillért) tett ki. A nagybani baromfityenyésztésnél ez a kísérlet tekintetbe veendő. Az életképesség, a gyors fejlődéssel egyetemben növekedik mellette.

72-ik ábra. A villamosárammal és a nélkül kezelt ugyanazon napon kikelt, ugyanazon fajtahoz tartozó és ugyanazon takarmányon nevelt csibék közötti különbségek.

angol lóval történt. Hogy már most ezen alapozás után a tenyészirányzat továbbra is csak ezen mederben folyhat, az kétségtelen, a mit Hammersberg hangsúlyoz is. Megismételjük, hogy a hangszorgalommal összehordott adatokból mindenki tanulhat s ha abból kifolyó nem minden következtetést is tesszük magunkévá, mégis el kell ismernünk azt, hogy szerzőnek Abauj-Torna megyében elért eredményei előtt meghajtjuk az elismerés lobogóját. A mű Vitéz Róbert kiadásában Kassán jelent meg, a kinél beszerezhető.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Hizlalás ideje.*

Marhahizlalásra, mely idő alkalmasabb a téli vagy a nyári? Kérek szives választ e becses lapokban.

F. K.

Kérdés. *A tyukok tojóképessege zárt helyen.*

Údvarom mögött terül el a veteményes kertem. A tyukjaim gyakran átrepülnek az alacsony kerítést és nagy károkat okoznak benne. Ugy szeretnék ellene védekezni, hogy zárt helyre csuknám őket, ha ez nem csökkentené tojó képességüket. Kérem szives tanácsukat, hogy helyes eljárás volna-e ez?

G. B.-né.

Felelet. *Inpók és csülökbénaság gyógyítása* című kérdésre.

A feltett kérdésből nem állapítható meg határozottan a pontos kór, azért mert pókos képzetnek nevezik népiesen mindazon kinövéseket, melyek a láb izületeiben vagy azok felett vagy körül foglalnak helyet. A jelen esetben, mert csülökbénaságról is említés van téve, valószínűleg a bokaizületi szalagok gyuladása következtében beállott kóros elváltozástól van szó, vagyis egy csüdizületi vápa van jelen, mely esetben a lovat úgy kell vasalni, hogy az izület minden részében egyenletesen terhel-

hosszukas letompított tárgyra fára vagy tollszárra vattát tenni és azzal leszedni. Az ecseteléshez 1% sublimat, 10% salétromsavas ezüst, 3—4%-os klorcink használható, azonban a sublimat ecsetelés után szénasavas natriummal, a salétromsavas ezüst ecsetelés után pedig konyhasóoldattal kell a torkot kiöblíteni.

Mindezeknél sokkal jobb a legujabban forgalomba került Hyperol, mely kristályalakú por, nem bomlik, vízben jól oldódik, a sebre hintve azon oxigént fejleszt, mely a szövetfoszlányokat, alhárttyákat magával ragadja, a keletkezett habzás által leválasztja és a fejlődő oxigén a szövetek mélyébe lévő bomlási termékeket tönkre teszi. Nagyon ajánlanám kristályos hyperollal kísérletet tenni, gyakorlatomban mindennemű sebzésnél, alhárttyák képződésénél igen jól bevált. 3—4 nap alatt feltisztította a sebfelületeket, az alhárttyákat teljesen leválasztotta. Tessék a hyperolba mártani a vattával begöngyölt csipeszt a torokban levő alhárttyákat bekenni, azok azonnal leválnak, további kezelésre pedig pedig 1 hyperol tablettát 10 gr. vízben feloldani és azzal kiecsetelni a torok üreget. Ha a diphtherikus elváltozás a szemre is kiterjed, úgy a szem alatt lévő daganatot fel kell nyitni és ugyancsak hyperololdattal kimosni. A bélsatorna megbetegedése esetén csersav oldatot vagy 1%-os vasgáliczoldatot kell ivóvízül adni, avagy vörösbort kanalkint beadni. A Hyperol egyedüli beszerzési helye Richter vegyszeti gyár Budapest, X., egy phiola 10 gramm tartalommal 90 fillér.

Dr. Kukuljevic József.

HIREK.

Gyászhir. *Rovara* Frigyeslismét apadt egygyel azon törekvő gazdatisztek száma, kik nemcsak példával, de az élőszó és a toll erejével küzdöttek hazánk mezőgazdaságának előbbre vitelén. Különösen mint a műtrágyázás régi hive s buzgó apostola szerzett érdemeit. Sok szakezikket,

több szakkönyvet írt, legutolsó műve a kálitragyázásról szól s íme kihullott a toll kezéből, folytonosan tevékeny munkásság után bekövetkezett az örök nyugalom Béke hamvaira!

Az állami fedező mének. A földmívelésügyi minisztérium lótenyésztési főosztálya kimutatásban közli az ország területén 1912-ben meglévő állami mének számát és fajtáit. A kimutatás szerint van jelenleg 3460 állami fedező mén. És pedig: angol telivér 261, angol fajta 1616, arab telivér 48, arab fajta 316, nonius 674, gidran 209, lipiczai 194, nóri és rokonfajta 142. Ezekből a ménékből fed ztetési állomáson van 3028, méntartó vállalkozóknál 142, a négy méntelep területén bérben 226 és a törzs és bérmenek száma 64. Az egyes vármegyéket tekintve, legtöbb állami mén van Jász-Nagykun-Szolnokmegyében 210 és legkevesebb Fogarasmegyében; a hol mindössze 3 állami mén van egy fedező állomáson elhelyezve

Állatdíjazások. Az állattenyésztés föllendítése érdekében rendszeresített állatdíjazást most rendezik országszerte a vármegyei gazdasági egyesületek. A *Biharmegyei Gazdasági Egyesület* Cséffán tartotta meg idei első szarvasmarhadíjazását, melyre közel 300 tehenet és üszőt hajtottak föl. Díj 700 koronát osztottak ki. — A *Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület* szeptember 1-én Pápateszéren ló- és szarvasmarhadíjazást tart; szeptember 8-án Somlővásárhelyen, szeptember 15-én Lepsényben és szeptember 22-én Nagyvázsonyban rendez szarvasmarhadíjazást. — Jól sikerült a *Torontálmegyei Gazdasági Egyesület* Szécsányon rendezett szarvasmarha- és lódíjazása, melyet kisebbszériű ünnepséggel kötötték össze. Weber Mihály gazdaköri elnök üdvözölte az egybegyűlt gazdaközönséget, majd Steinbach Antal főszolgabíró elnöklésével megalakították a bírálóbizottságot. Első díjat a csikós kancánál Mixich Vincze Stevin, a 3—4 éves kancánál ugyancsak Mixich Vincze, az 1—2 éves csikónál Reiser Antal és Molang János, a teheneknél Petri János, az üszöknél pedig Bauer János állatai nyerték el. A díjazás befejezése után társasbéd volt, melyen több felköszöntőt mondtak. — A *Bácsbodrogmegyei Gazdasági Egyesület* Bácsgyulafalván tartott pirostarka-fajta szarvasmarhadíjazására tulnyomó részben az egyesület tavalyi importjából 39 szimmentáli és bonyhádi tehenet, 29 üszőt és 6 tenyészbikát hajtottak föl. A bírálóbizottság Törley Gyula elnöklésével az első díjakat Németh János és Kovald József állatainak ítélte oda. — A *Temesvármegyei Gazdasági Egyesület* a gazdasági felügyelőséggel karöltve 1912. évi június hó 16-án tartotta idei harmadik állatdíjazását Varadia községében. A díjazáson összesen 800 korona lett kiosztva és 1 drb. duplafedelű ezüstóra. A teheneknél 400 korona és az üszöknél szintén 400 korona. A díjakhoz a közeli községekből az alábbiak járultak hozzá: Varadia 60 koronával, Varadiai Gazdakör 1 drb. duplafedelű ezüstórával, Araktelke 20 koronával és Mélykastély 20 koronával. — *Jásznagykun-szolnokmegye Gazdasági Egyesülete* a földmívelésügyi miniszter támogatásával Kunmadarason június hó 23. napján magyar fajta tenyészszarvasmarha-kiállítást rendez. Díjazásra kiszagadják, nagytenyésztők, községek és közbirtokosságok tarthatnak igényt tiszta magyar fajta tenyészállatok után. Tenyészbikák, növendék bikák, borjas tehenek és üszők állíthatók ki. 800 korona pénzdíjat, ezüst érmeiket, bronzérmeket és egyesületi elismerő okleveleket osztanak ki. Pénzdíjakat csak kiszagadják kaphatnak. A kitüntetett állatok pásztorai szintén kapnak pénzdíjakat.

Állatforgalmi korlátozás enyhítése. Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszter, tekintettel a ragadós száj- és körömfájásnak immár csekély elterjedtségére, érvényen kívül helyezte azt a rendelkezést, a mely a szarvasmarhának, juhnek és kecskének magyar területtől Ausztriába továbbtartás céljából nem vasuton vagy hajón, hanem egyéb módoni kivitelét tilalmazta.

Nemzetközi juhtenyésztési értekezlet. A National Sheep-Breeders Association of England (az angol juhtenyésztők egyesülete), W. Chapman indítványára egyhangulag azt a határozatot hozta, hogy a Royal Agricultur Society (az angol királyi mezőgazdasági társulat) június 1913. évi közgyűlése alkalmával nemzetközi juhtenyésztési értekezletet fog összehívni s ezzel újra fölveszi a már tíz év előtt megkezdett, de a kedvezőtlen gazdasági és politikai viszonyok miatt akkor abban maradt akcióit, mely arra irányult, hogy a juhtenyésztést érdeklő egyéb kérdések mellett főleg az iránt létesüljön egyöntetű megállapodás és hozassék arra nézve egy határozat, hogy: a nemzetközi forgalomban mely eszközökkel lenne meggátolható, miszerint a nem törzskönyvezett tenyészállatok mint ilyenek árusíthatnak s általában miként lenne elérhető, hogy a törzskönyvezett állatoknak a nemzetközi forgalomban az őket megillető hely nemzetközi egyezményvel biztosíthatassék. Az egyesület ily értelmű átirattal megkeresi részvételeire és az értekezleten fölkeri az egyes kormányokat, valamint a különféle szakegyesületeket és testületeket, hogy így az értekezlet minél szélesebb alapon tárgyalhassa a kérdést.

Legelővásárlás. Szentés városának van mintegy 2000 hold területű közös legelője, de ez már régen elégtelennek bizonyult. A csongrádmegyei gazdasági egyesület akcióit indított újabb közös legelő megszerzése iránt s akcióját végre siker koronázta. A Mucsihát nevezetű határszelen szemelt ki az egyesület közös legelőnek megfelelő, mintegy 2000 kat. holdnyi területet, a melyet a város fog megvásárolni. A vételár körülbelül másfél millió koronát tesz ki, a melyet 50 éves, konverziós kölcsönből fizet ki Szentés városa. A kölcsön 5.5%-os lesz, ebből 3% ot a földmívelésügyi tárca, 2.5% ot Szentés városa visel.

Oroszország export-akciója. Oroszország szívós munkálkodással törekszik arra, hogy termékeinek meghódítsa a világpiacokat. Igen érdekes azonban, hogy az orosz kormány legfőbb gondja oda irányul, hogy a nagy birodalom nem mint iparállam, hanem mint nyerstermelő állam jelenjék meg és teremtsen pozíciót magának. Ez okból elsősorban a kormányzat a szarvasmarhatenyésztés megjavítására törekszik, hogy így az angliai husexportot teljesen biztosítsa. Óriási módon emelkedik a vajkivitel s ennek további fokozhatása céljából egyre-másra csinálják a tej- és vajtermelő szövetkezeteket, melyeket mind a svéd tejgazdaságok mintájára és a legmodernebb eszközökkel államköltségen rendeznek be. Nagy figyelmet fordít az orosz kormány a baromfi és tojáskivitelre is s a kereskedelmet e végből minden lehető módon támogatja. Közelebb Moszkvában az orosz baromfi- és tojás export-kereskedők országos értekezletet tartottak, a melyen az orosz földmívelésügyi és pénzügyi kormány is képviselve volt. E tanácskozásokon a következő kérdéseket vitatták meg: A gyors szállítás leölt baromfi- és tojásküldeményeknél Libauba és Rigába és onnét hajón Angliába. 2. Hűtőkészülékek felállítására a vasutakon, mint a hajókon. 3. Hűtőhelyiségek, tárházak felállítására készletek részére és azok konzerválására. 4. A szükséges hitel előteremtése ezen üzletágnak berendezésére. A tanácskozás végén a földmívelésügyi kormány kiküldöttje a minisztériuma legmesszebbmenő támogatását helyezte kilátásba, a pénzügyi kormány kiküldöttje pedig minisztere nevében kategorikusan kijelentette, hogy a szükséges hitel a minisztérium folyósítja. E kivitel törekvések komolyságára és az orosz kormány jóindulatú támogatására nézve jellemző, hogy Koslowban és Zagunyiban, a mely helyek az orosz tojás-kereskedelem empóriumai, már építették is a kormány a hűtőkészülékekkel ellátott nagy raktárakat. Déloroszországban, Vorones, Tambow és Rjezan kormányzóságokban pedig szervezik a baromfitenyésztést s alakítják a baromfi- és tojástermelő és gyűjtő szövetkezeteket, hogy a kivitel minél előbb rendszeresen megindítható és fejleszthető legyen. A főcél London és az angliai piacok okkupálása, a mire most kitűnőek a kilátások. Ime így szervezkedik Oroszország és minden egyes államtól így hódítja el az exportot. Angliába tereli nyersterményeit. Hazánkban sulyt kell fektetni első sorban is az ország ellátására, de a felesleget exportálni kell. Közlekedési eszközeink hiányai és baromfitenyésztésünk elhibázottsága a kereskedelem kapzsi-ága az oka hogy a pulykát kivéve, a mi az angol export-törekvéseink csütörtököt mondtak.

Pályázat a hamisított méz felismerésére szolgáló szerre és eljárásra. Nemcsak nálunk, de az egész világon s különösen Németországban is el van terjedve az élelmiszerek hamisítása, sőt ha hinni lehet a német szaklapoknak, a miben éppen nincs okunk kételkedni, éppen Németország az, a mely valóságos Eldorádója a hamisítóknak s alig van olyan mindennapi fogyasztási cikke, a mit jól meg ne kellene

vizsgálni arra nézve, vajjon nincs-e hamisítva s nem az egészségre közveszedelmet képező „Kunst Nährmittel“-féle áruval állnak-e szemben. Ujabbban nagy arányban elterjedt a mézhamisítás is, úgy hogy napirenden vannak a hamisított méz forgalomba hozatala miatt megindított vizsgálatok és eljárások. Am ennek a fölismerése és konstatálása fölötté nehéz lévén és a hamisítók a legtöbb esetben épp bölrel menekülvén: az érdekekben sértett méztermelők egyik érdekképviselője, a szász méztenyésztők egyesülete, lapja, a Leipziger Bienenzeitung útján egy pályázati felhívást tett közzé, a miben 1000 márka jutalmat tűz ki egy olyan szer avagy eljárás fölfedezésére, a melynek segítségével egyszerű, könnyű és rövid eljárással a hamisítás felismerhető és a műméz konstatálható lenne. Pályázati felhívás nyomatékosan hangsúlyozza, hogy csak olyan szert és eljárást akceptál, a mit a hatóság is elfogad és a vásári rendőrség s a hatóságok részére használatul elrendelni jónak vél.

Az Országos Halászati Egyesület most tartott igazgatóválasztmányi ülésén titkárrá Répássy Miklóst, másodtitkárrá és jegyzővé Végh Jánost, pénztárossá pedig Kuttner Kálmánt választották meg. A halászattal foglalkozók egyesítése és érdekeik hathatósabb védelme érdekében nagyobb aggyújtási mozgalmat indít az egyesület, sulyt fektetvén arra, hogy a kereskedelmi halászok is helyet foglaljanak az országos szervezetben. Megállapították ezután a régi alapszabályok alapján az egyesületi tevékenység újabb szabályait. Fölterjesztést intéznek a földmívelésügyi és kereskedelmi minisztériumokhoz: a tilalmi idők egységesítése, a halszállások megkönnyítése, valamint az 1917. évi vámszerződéseknél a halászati érdekek fokozott fölkarolása érdekében. Végül sporthorgászat előmozdításának ügyével foglalkoztak.

Az állatbetegségek összegezése jun. 16 áról.

A betegség neve	Összesen		A mult heti állapot-hoz képest			
	köztség	udvar	köztség	udvar	köztség	udvar
Lépfene	238	248	16	18	—	—
Vesztetség	210	227	5	4	—	—
Takonykór	42	50	1	3	—	—
Ragadós száj- és körömfájás	18	51	1	1	—	—
Juhhimlő	23	34	4	4	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	56	139	7	13	—	—
Rühkór	249	425	—	—	31	41
Bivalyvész	12	16	5	8	—	—
Sertésorbáncz	478	1330	104	381	—	—
Sertésvész	1256	4596	187	812	—	—

APRÓK.

Istállók szellőztetése. Azok az istállók, a melyek manapság épülnek, rendszeren már nagyrészt megfelelnek az ismert követelményeknek. Legtöbbjének mennyezetén találhatók már szellőztető lukak, hogy ezeken keresztül friss levegő hatolhasson be magába az istállóba. A cél nemes és egyben helyes gyakorlati érzékre is vall, ám emberi kezek sok-sok helyen betömik őket szalmával. Az év legnagyobb részét ilyen fülledt, romlott és mindenképpen ártalmas levegőjű helyiségben töltik teheneink, melyek iránt a tejjozamra is befolyással vannak. Pedig az istállók gyakori szellőztetése nagyon is szükséges. S különösen ott bir nagy fontossággal, a hol a tehenek száma nagy és a hol a tehenek állandóan az istállóban tartatnak. Számtalan gazdalkodó úgy véli, hogy teheneinek inkább melegre, mint levegőre van szüksége és még a meglevő, amugy is kevés számú szellőztetőt is elzárja vagy eltömi, holott az olyan istállónak, a melyekben tejelő állatok vannak, hőmérséklet tekintetében 15° C-nál melegebbnek nem is szabad lennie. A szellőztetés és az istálló tisztántartása egyike a legfőbb és a legfontosabb teendőknél.

Kadosa Zdenkó.
A baromfikolera újabb gyógyszer. A baromfikolera járványszerűen szokott fellépni és ott, a hol egyszer fe ütötte a tanyáját igen nehéz ellene eredményesen védekezni. Eddig egyedül és egyben legmegbízhatóbb gyógyszere a feltétlen tisztaság volt, most ujabbban pedig sokat beszélnek valami szulfokarból összetételről és vannak, a kik mesés hatásának tartják. Mindenesetre érdemes vele kísérletet tenni. A szulfokarból kísérletek Amerikából származnak

Kolorado államban egy mezőgazdasági kísérleti telepen végeztek különböző figyelemre méltó kísérleti tanulmányokat és állítólag a meglévő gyógyszerek közül aránylag ezzel a szerrel érték el a legtöbb eredményt. Chicagóban egy társaság hozza forgalomba és azt állítja, hogy 60 darab megfertőzött baromfi közül csupán kettő (2) hullott el, a többi pedig kivétel nélkül mind felgyógyult. Elmondom e helyen az egész kísérleti procedurát. Az állatgyógyászati osztály olyan időben, a mikor a baromfikolera borzalmas arányokban szedte áldozatait, 60 darab baromfit vett a kísérleti telepen gyógykezelés alá. Ezen jóságoknak 50% volt a járványtól megfertőzve, a mit az ürütek jellemzően sárgászöld színe s hig állapota külsőleg is kétségtelenül elárult. A gyógykezelés abból állt, hogy 1 liter vízben 30 gr. szulfokarbólt oldottak fel és ezzel hígították az állatok tengeridarából és korpából álló napi eleségét. Az eredmény maga páratlan, szinte meglepő volt. A 60 darab baromfiból, mint már fentebb elmondtam, csupán kettő pusztult el, a többiek ellenben rövid időn belül, kivétel nélkül meggyógyultak. Sőt közöttük új betegezési eset többet egyáltalán nem fordult elő. Egy másik esetben is pompásan bevált a szulfokarbólt. Itt 75 darab csibéről volt szó, melyek hasmenésszerű tünetek között betegettek meg. Oka a romlásnak indult felaprózott tojásétek volt, a mit kikelésük első napjaiban kaptak. Egy liter vízben feloldott 15 gramm mennyiségű szulfokarbólt oldat adagolása tüstént megszüntette a további elhullást. A szulfokarbólt ma részint tablettákban, részint pedig poralakban hozatik forgalomba. Az utóbbiból nyolcz liter vízhez rendszerint egy bőven megmért evőkanálnyit használnak fel.

Kadosa Zdenkó.

Ausztria-Magyarország kivitele Angliában baromfi és tojásban.

1912	Tojás-mennyiség		Érték Ls (angol font)-ban	Baromfi darab-száma	Érték Ls (angol font)-ban
	Great Hundredben	Ls (angol font)-ban			
Január	109.320	49.727	—	—	20.421
Február	81.345	41.757	—	—	8.371
Március	276.471	118.137	—	—	2.024
Április	156.680	57.021	—	—	—

A monarchiából kivitt tojások átlagárak valának:

Januárban	10 Sh 6 pencentől	12 Sh 6 p.-ig
Február első 2 hetében	11 „ 0 „	13 „ — „
Február második 2 hetében	7 „ 6 „	8 „ 3 „
Márciusban	7 „ 0 „	8 „ 3 „
Április első 2 hetében	7 „ 0 „	8 „ 3 „
Április második 2 hetében	6 „ 9 „	7 „ 6 „

Az adatgyűjteményt tekintve, tehát szépen visszafejlődik a baromfi exportunk Angliába. Pedig milyen lármát csaptak a mi nagy baromfi-exportunkkal. Tant de bruit pour une omlette hiszen az adatok még hozzá Ausztria és Magyarországról szólnak.

A szesz bizonyos állati betegségeknek. A házi állatok betegségeinél egynemű esetekben többé-kevésbé kitűnő sikerrel használják a szeszt. Részint masszírozáshoz, részint kenéshez. Sőt vannak gyógyszerek, melyek a szesz összetételével készülnek belső használatra és rendszeren kielégítő eredményt produkálnak. Ilyen például az italok, pálinkafélék és gyógyszerek készítésénél alkalmazott szesz és a másik, majd minden konyhában előforduló ugynevezett de-

naturált spiritusz. Ez utóbbit rendszeren forraláshoz használják, ámbár, mint mostanában eléggé gyakran hallani a háziállatok gyógyítására is alkalmas. Például az olyan állatoknál, a melyek menés közben sántikálnak, kiváltképpen előnyösen használható, ha véle a beteg állat patáit naponta többször bedörzsöljük. Így volna külsőleg. Belsőleg pedig szintén használható a nyálfolvas nevű betegségnél olyképpen, hogy a denaturált spirituszt olyan mértékben vegyítjük vízzel, a melyik 1 : 5 viszonylik. Ezt a vegyületet aztán naponta egyszer, kétszer, esetleg háromszor egy literes adagokban a nyálfolvasban szenvedő állat szájába öntjük. Ilyen gyógykezelés mellett hamarosan szembetűnően kedvező eredményeket fogunk elérni és bár a fentieket semmiképpen sem lehet rosszolni, mégis ki kell jelentenem, hogy mindezt egyes-egyedül csak abban az esetben merem ajánlani a magam részéről, a mennyiben kifejezetten tiszta és rektifikált szeszről van szó.

Kadosa Zdenkó.

Vásári tudósítások.

Vásári jelentés: Budapesten, 1912. évi június hó 20-án tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom élénk.

Jegyzetelt	Felhajtás	Eladott	Árak kor.-ban
I. jobb minőségű lovakkól:			
a) hátsó	16	6	241 400
b) könnyebb kocsi (jűkkes stb.)	24	16	556 700
c) nehezebb kocsi (hintós)	8	2	1600 —
d) 4 kocsi (nehéz nyugati faj)	72	35	210 440
e) p. ny.	0	24	150 280
II. Közép minőségű lovakkól:			
a) nehezebb félék (fuvaros ló stb.)	85	85	240 300
b) könnyebb félék (parasztló stb.)	210	91	90 210
III. Alárendelt minőségű lovakkól:	541	325	29 134
		Összesen 1616	781

1. Székesfevárosi vágóra vásároltattott 116 darab. 2. Wien-i vágóra vásároltattott 19 drb. 21. Tulajdonjoga gyanus ló lefoglaltott —.

4. Ragályos betegsége gyanus ló lefoglaltott —. 5. Takonyok miatt a gyepmesterhez küldetett — drb.

Budapesti vágómarhavásár.

Hivatalos jelentés.	1912. június 20.		
Felhajtás és árak:	I.	II.	III.
184 Bika	88—100	(108)	72—86
796 Magyar hizott ökör	92—102	(108)	78—80
278 Tarka hizott ökör	98—108	(117)	86—96
— Magyar legelőmarha	80—94	(—)	62—78
— Boszniai ökör	—	—	(—)
128 Magyar tehén	—	(—)	60—94
318 Tarka tehén	—	(—)	60—98
59 Bivaly	60—78	(84)	—
27 Növendékmárha	—	(—)	70—89
1790	Eladatlan 5		

A felhajtás 262 darabban kisebb, mint az előző héten. Irányzat élénk, az árak elsőrendűeknél 2, a többi minőségeknél 3—4 K-val emelkedtek.

Kőbányai kivitt sertéspiact betiforgalma.

Hivatalos jelentés.	1912. június 18. — 1912. június 18.	
Állomány		június 12. 36186
Érkezett		2288
Összesen		38474
Elszállított:		932
Helyi fogyasztásra		1236
Belföldre		268
Bécsbe		30
Ausztriába		2469
Ezappanföszöbe		—
Összes elszállítás		36005
Maradvány		Árak

Budapesti szurómarhavásár.

Hivatalos jelentés.	1912. június 18.		
Felhajtás és árak:	I.	II.	III.
741 Magyar élő borjú	114—124	(126—132)	103—112
— Magyar élött borjú	—	—	—
90 Galicziai borjú	100—104	(—)	—
— Élött bárány párja	—	—	—
3 Rugott borjú	80	(—)	—
— Élő bárány párja	—	—	—
— Élött gödlye	—	—	—
86 Eladatlan			
Irányzat élénk, az árak 4 f.-rel emelkedtek.			

Sovány sertésárak.

Ur. Rész bizományos, VIII., Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1912. június 19.	Ar. elsőnyiban 4% engedmény.	
Vészen átmént	60—100 kg. fill.	130—126
— „ —	100—120	126—124
— „ —	120—160	124—120
— „ —	160—200	104—116
Vészen át nem ment	60—100	120—04
— „ —	100—120	106—106
— „ —	120—130	103—103
— „ —	160—200	110—110
Irányzat lanyha.		

Budapesti juhvásár.

Hivatalos jelentés.	1912. június 17.	
Felhajtás és árak:	I.	II.
430 Hizalt ürü	—	—
— Feljavított juh	—	—
— Kisorsolt kos	—	—
100 Kiverő és anyajuh	—	—
— Durvaszörü	—	—
Irányzat élénk.		

Kőbányai sertésvásár

Eredeti tudósítás	1912. június 12.		
A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz, párja 400 kilón felül			K ———
Öreg közép, párja 300—340 kg.			—
B) Magyar fiatal nehéz, párja 300 kilón felül			149—150
Fiatal közép, párja 251—300 kg.			158—160
Fiatal könnyű			—
Sertéslétszám:			—
Volt készletben	június 17-én	35943	
Felhajtás	június 18-én	326	
Elszállítás	június 18-én	264	
Maradt készlet	június 19-re	36005	

Bécsi marhavásár.

Hivatalos jelentés.	1911. június 17.		
Felhajtás összesen	I.	II.	III.
Minőség szerint:			
Hízómarha	—	—	3875
Legelőmarha	—	—	—
Kicsontozni való	—	—	883
Származás szerint:			
Magyar	—	—	3585
Galicz., bukov.	—	—	468
Egyéb vidékről	—	—	711
Nemek szerint:			
Ökör	—	—	3254
Bika	—	—	756
Tehén	—	—	573
Bivaly	—	—	181
Árak 100 kg. elsőnyiert fogy. adó nélkül			
Magyar hizott ökör	90—98	(101—104)	80—88
alicziai hizott ökör	106—110	(112—114)	97—104
Tarka hizott ökör	110—114	(116—120)	98—108
Bika	92—110	(102—104)	82—90
Hizott tehén	88—96	(—)	76—86
Legelőmarha	—	—	68—74
Kicsontozni való	—	—	50—72
Bivaly	64—68	(70—74)	62—64
Konzerváru	—	—	—
Felhajtás 185 drb. bal kisebb a mult hetinél. Irányzat vontatott.			

Hivatalos jelentés.	1912. június 18.		
Bejelentett a vásárra			16464
Felhajtás: Zsirterítés			4454
Szűldő			10812
Magyarországból			6198
Galicziából			8986
Osztrák tartományokból			132
Összesen			15266
Árak:			
Magyar I. minőségű sertés	—	—	131—133 (—)
Magyar közép sertés	—	—	130—134 (—)
Magyar öreg sertés	—	—	118—126 (—)
Könnnyü és szedett sertés	—	—	124—126 (142)
Szűldő	—	—	126—131 (—)
Irányzat lanyha.			

Hivatalos jelentés.	1912. június 15.		
Hus és hústermékek: Marhahus: helyb. Ia hát. 1.80—1.88 K. eleje 1.60—1.68 K, Ila hátulja 1.60—1.76 K, eleje 1.28—1.56 K. vidéki Ia hátulja 1.20—1.50 K, eleje 1.00—1.08 K, Ila hátulja 0.80—1.16 K, eleje 0.80—0.96 K kg.-kint.			
Növendékmárha: I. osztályú (pocsenyehusok) 0.00—0.00 K II. oszt. (veszhus) 0.00—0.00 K kg.-kint.			
Borjuszok: élött, b6rb., helybeli 1.54—1.68 K, vidéki 1.12—1.40 K, Ia hátulja 1.70—1.92 K, eleje 1.50—1.56 K, Ila hátulja 1.50—1.60 K, eleje 1.50—1.60 K kg.-kint.			
Juhusok: élött, nyuzott helybeli Ia 0.00—0.00 K, élött, nyuzott helybeli IIa 0.00—0.00 K. Bárány élött, b6rb. Ia 0.00—0.00 K, Ia 0.00—0.00 K, egészben, bőr nélkül 0.00—0.00 K kg.-kint.			
Sertésusok: szalonnával, helybeli Ia 0.00—0.00 K, szalonnával helybeli IIa 1.52—1.52 K, szalonnával vidéki Ia ——— K, szalonnával, vidéki IIa 0.00—0.00 K, szalonna nélkül, helybeli Ia 1.76—1.78 K, szalonna nélkül, helybeli IIa 1.68—1.72 K, szalonna nélkül, vidéki Ia ——— K, szalonna nélkül, vidéki IIa 0.00 K, friss karaj 0.00—0.00 K, sonka nyers, helybeli hátsó 1.84—1.92 K, mellés 1.72—1.80 K, vidéki hátsó 1.40—1.70 K, mellés 0.00—0.00 K szalonna olvasztani való 1.20—1.52 K, sózott 0.00—0.00 K, pörkölt 1.52—1.52 K, füstölt 1.60—1.68 K, paprikás 1.56—1.60 K, haj 1.60—1.76 K, zsír helybeli 1.56—1.60 K, vidéki 0.00—0.00 K, szalámi magyar új 0.00—0.00 K, nyári 1.40—1.60 K kg.-kint.			
Baromfi: Élő: csirke rántani való 1.40—2.00 K, stüni való hazai Ia 3.00—3.40 K, Ila 2.20—2.80 K, kappan hizott 0.00—0.00 K, sovány 0.00—0.0 K, fiatal ruca, 0.00—0.00 K, hizott 4.40—6.40 K, sovány 2.80—4.00 K, liba, fiatal 0.00—0.00 K, lud, hizott 9.00—14.00 K, sovány 5.00—7.00 K, pulyka, ujdonság 0.00—0.00 K, hizott 0.00—0.00 K, sovány 0.00—0.00 K páronként, házinyul 0.00—0.00 darabonkint.			
Tisztított: csirke Ia 1.80—2.40 K, Ila 1.20—1.60 K, jérce Ia 2.40—3.20 K, Ila 1.80—2.20 K, tyuk Ia 2.50—3.00 K, Ila 1.60—2.40 K, kappan, helybeli 0.00—0.00 K, ruca, ujdonság 2.40—4.00 K, hizott 0.00—0.00 K, sovány 0.00—0.00 K, liba, ujdonság 5.00—8.00 K, lud, hizott 0.00—0.00 K, pulyka, ujdonság 0.00—0.00 K, pulyka, hizott 0.00—0.00 K kg.-kint.			
Vad és vadhus: szárvas, egészben 0.00—0.00 K, 5z, egészben 1.60—1.80 K, vaddisznó, egészben 0.00—0.00 K, dámvad egészben 0.00—0.00 K, nyul, nagy 0.00—0.00 K, vadlud 0.00—0.00 K, vadruca 0.00—0.00 K, fészán 0.00—0.00 K, fogoly ——— K, szalonna, erdei 0.00—0.00 kg.-kint.			
Tej és tejtermékek: Tej, teljes ———.28—0.28 K, lefűlőzt 0.00—0.00 K, tejszín, habnak 1.40—1.60 K, főzésre ———.8 K, tejfél ———.80—1.00 K, vaj szövetk centrif. tea-vaj 2.60—3.00 K, köpült 1.60—1.80 K, főző darabos 1.50—1.70 K, juh-vaj 2.20—2.40 K, tehénúró Ia ———.36—0.40 K, Ila ———.24—0.28 K juh túróia 0.00—0.00 K, Ila ———. K, liptói túró 1.20—1.40 K kg.-kint.			
Tojás: friss tojás, teatojás 6.60—6.80 K, főző 6.40—6.40 ——— K, al földi 81.00—83.00 K, erdélyi 78.00—79.00 K, meszes ——— K ——— K.			

Laptulajdonos: ORDÓDY L.

Felelős főszerkesztő: BUZZI F. GÉZA

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott SCHMIDT mérnök doktor hirnemes füstös-tulhevitőjével Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képeség, mint tartósság tekintetében messze felülmulnak és lényegesen kevesebb szénat fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körút 51. szám. Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91—21. Telefon 91—21.

Milliószor bevált!

Nemcsak gyümölcsöt, hanem mindennemű főzeléket és husételt sikeresen konzerválhatunk az eredeti

berendezés és üvegekben. Kész ételek hoszu ideig eltarthatók benne annélkül, hogy izükből veszítenének s ezáltal nagy megtakarítással étlapunkat változatossá tehetjük. Az 1912. évi bécsi szakácsművészeti kiállításon egyedül a „WECK“ konzervüvegek lettek arany éremmel kitüntetve.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld a vezérképviselő:

GEITTNER ÉS RAUSCH

főhercegi udvari szállító cég

Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 8/A.

Kwizda Ferencz János

az osztrák-magyar csász. és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati cikkekben való szállítója, kertületi gyógyszerész Korneuburg-ban, Wien mellett.

KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID

mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára K 2.80.

Az udvari istállóknban és versenyistállóknban 50 év óta használatos, mint kitűnő erősítő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingyuladásoknál stb. Trainingben nélkülözhetetlen.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten, VI., Király-utca 12. sz. Városmajor-utca 30. szám alá intézendők.

Amerikából diacete importált

PLYMOUTHOK

FAJTISZTA, kiváló szép ivadékaira és keltőtojásaira előjegyzést elfogad

Kovács Ödön

bel- és külföldön többszörösen kitüntetett

plymouth tenyészeté.

A tojások ára tucatanként (15 drb.) Május végéig bezárólag 15 korona, azontul 10 korona csomagolással együtt. Az állatok darabja 20 koronától feljebb minőség és fejlettség szerint. Megrendelések Budapest, Városmajor-utca 30 szám alá intézendők.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Budapest, VIII., Baross-utca 10.

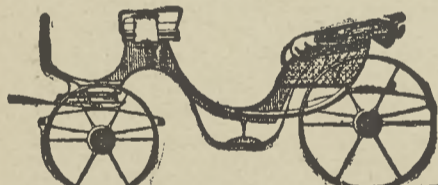
Biztosítási alap: Alapítványok kormány hozzájárulásával 2.488,780.—, tartalékok 2.819,596-25, összesen 5.308,376-25 korona. 1901. évi felelesleg 90,349.—, 1902. évi felelesleg 59,782-26, 1903. évi felelesleg 109,331-73, 1904. évi felelesleg 72,488-23, 1905. évi felelesleg 61,730-60, 1906. évi felelesleg 39,243-65, 1907. évi felelesleg 41,877-32, 1908. évi felelesleg 81,088-76, 1909. évi felelesleg 106,589-64, 1910. évi felelesleg 120,164-88, 1911. évi felelesleg 148,378-16 korona.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módozatok szerint. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi fizetfeleleslegből egy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi fizetfelelesleg közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2 százalékos díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat, 5 százalékos engedményben részesültek. Az 1907., 1908., 1909. valamint 1910. évi fizetfelelesleggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk. Az 1911. évben a jégkár ellen biztosított tagjaink, a kik akár egy, akár több évre jégkár ellen nála biztosítottak és 1912. évben ismét a szövetkezettel fognak biztosítani, tíz százalékos díjvisszatérítést ad. 1911. év végén a tartalékok 2.819,596-25 koronára rúgnak. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül, vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező Társulat után 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető leánykiházasítási (önállósítási) segélybiztosítások eszközöltenek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működésük. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX., Erkel-utca 20.

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-út sarok. Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsikból. Használt kocsik becséreltetnek és átalakítások elfogadtnak jutányos árak mellett. Ugyszinte mindentéle üzleti és gazdasági kocsik készítése.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Mindenféle **Szivattyuk**

házi és nyilvános használatra, gyári és Ipari célokra. Vas- és ólomcsövek bármely nagyságban. Istálló-vezetékek.

Mérlegek

legujabb és javított rendszerűek. Szivattyuk és mérlegek tejgazdasági üzemekre kaphatók:

GARVENSWERKE

gép-, szivattyu- és mérleggyár

Központ: II. Handelsqual 130. **W. GARWENS, WIEN** Mintaraktár: I. Schwarzenbergstrasse 6. Árjegyzékkel díjtalanul és portómentesen szolgálunk.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban: Budapest, Muzeum-körut 7. sz.

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöltenek, sovány, ugy hizott állapotban

URL REZSŐ

sertésbizományosnál, BUDAPEST, VIII. ker., Népszínház-utca 22. sz. (Polgári serfőzde bérpalota). — Telefon: 97-05 interurban. Felvilágosítással készséggel szolgál.

Egerek és patkányok biztosan kiirtatnak a

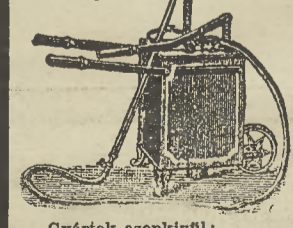
RATT-ENTRIT

által (a Dr. H. Schraube laboratóriumból Münchenben.) Egészen új eljárás D. R. P. bejelentve. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Főképviselet: **Török József BUDAPEST, VI., Király-utca 6. sz.**

Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban!

A „King” kiváló gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az esetmunka 20-szorosát teljesíti.

PITTORE ES TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelő szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás, nincsen piszkálás. Meszelő ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú (szóróval) 60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1. Kérjenek leírást. Képviselők kerestetnek